

2017-09-28
YTTRANDE

Regeringskansliet
m.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande angående "Laponiaförvaltningen. En utvärdering" (Ert dnr M2016/02649/Nm).

Centrum för biologisk mångfald har tagit del av utvärderingen och dess förslag och vill framföra följande synpunkter:

Sammanfattning

- CBM anser att förvaltningen av Laponia, Laponiatjuottjudus, utgör ett unikt och nödvändigt steg i utvecklingen av lokalt förankrad natur- och kulturvård som bör permanentas för en fortsatt framgångsrik förvaltning av världsarvet Laponia.
- Redan idag utgör Laponiatjuottjudus ett exempel och föredöme som kan inspirera både nationellt och internationellt för hur lokal samförvaltning kan genomföras.
- CBM menar att en funktion för fortbildning för de involverade aktörerna bör utformas i syfte att skapa en kontinuitet i förvaltningsstrukturen i syfte att värna de framsteg som har gjorts. Detta kan ske inom ramarna för searvelatnja eller genom en utbildningsplattform för kanslipersonal, styrelseledamöter och partsrådsrepresentanter.
- CBM föreslår att medel också ges för att möjliggöra information och fortbildning om Laponiatjuottjudus erfarenheter och sätt att arbeta, som en modell för genomförande av delar av Sveriges internationella åtaganden, till andra delar av den svenska natur- och kulturvårdsförvaltningen. Här bör också internationellt utbyte ingå.
- CBM föreslår att regeringen beslutar om en ny Laponiaförordning utan tidsbegränsning där Laponiatjuottjudus ges fortsatt ansvar för förvaltningen av världsarvet Laponia, och där lämpliga justeringar görs i samarbete med parterna och förvaltningen.

CBM:s synpunkter

Utvärderingen handlar om hur arbetet med en alternativ förvaltningsmodell för världsarvet Laponia, Laponiatjuottjudus, har fungerat, vad som kan förbättras och hur det bör fungera i framtiden. CBM bedömer att utvärderingen är väl genomförd och kommer fram till rimliga slutsatser.

Laponiatjuottjudus är ett internationellt föredöme och svarar mot internationella åtaganden
CBM menar att Laponiatjuottjudus bör ses som ett konkret exempel utvecklat i en anda av de åtaganden som Sverige har gjort internationellt inom ramen för *FN:s Konvention om biologisk mångfald (CBD)* och särskilt artiklarna 8j (om traditionell kunskap), 10c (om hållbart sedvanebruk) och den så kallade *ekosystemansatsen*, samt ett led i landets uppfyllande av de internationella *Aichi biodiversitetsmålen* och då särskilt mål 18. Huvudmålen för CBD är att

verka för bevarande av biologisk mångfald, hållbart nyttjande av biologiska resurser och rättvis hantering av vinsterna från sådant nyttjande. Laponiatjuottjudus är en förvaltningsmodell med tydligt fokus på de traditionella näringar som är avgörande för de biologiska och kulturella värden som världsarvet vill bevara.

Världsarvskommisionen understryker alltmer vikten av ett starkt stöd för urfolksdeltagande i världsarvens processer. Det finns en pågående diskussion vid världsarvssekretariatet om vikten av att harmonisera FN:s deklaration om urfolks rättigheter med världsarvskonventionen. Ett steg i denna riktning togs i ett policybeslut vid Världsarvskommisionens 39:e session i Bonn 2015, där det gjordes ett tillägg till paragraferna 40 och 123 i konventionens "operational guidelines". Dessa paragrafer betonar urfolks rättigheter att vara delaktiga och ha delat ansvar i processer som rör världsarv. Idén om "free prior and informed consent" i relation till urfolk introducerades här för första gången i världsarvskonventionen. Inom CBD har konceptet med "free prior and informed consent" förordats under lång tid.

Redan idag utgör Laponiatjuottjudus ett föredöme för världsarvförvaltning och genomförande av CBD som kan inspirera både nationellt och internationellt för hur lokal samförvaltning av viktiga natur- och kulturvärden kan genomföras.

Förvaltningsstrukturen bör ges resurser för vidare utveckling

Det är CBMs uppfattning att den lokala förankringen och det lokala arbetet har stärkts av den förvaltningsstruktur som byggts upp inom Laponiatjuottjudus, med den gemensamma värdegrund och konsensusmodell som har utvecklats. Ett förtroendefullt samarbete har skapats mellan parterna och förvaltningen som har potential att ytterligare utvecklas inom ramarna för förvaltningsmodellen. CBM menar att det är viktigt att tillräckliga resurser ges för att befästa och vidareutveckla Laponiatjuottjudus. En funktion för fortbildning för de involverade aktörerna bör utformas för att skapa en kontinuitet i förvaltningsstrukturen i syfte att värna de framsteg som har gjorts. Det är viktigt inte minst med tanke på de nya aktörer som successivt kommer in i förvaltningen. Särskilda krav ställs på ordföranden i styrelse och partsråd. En sådan fortbildning kan ske inom ramarna för *searvelatnja* eller genom en utbildningsplattform för kanslipersonal, styrelseledamöter och partsrådsrepresentanter. Därför är det viktigt att förvalta den kunskap och de erfarenheter som finns hos aktörer som medverkat under utvecklingen av Laponiatjuottjudus. CBM är villigt att vid behov medverka i utveckling av element av fortbildning. Om fortbildning av nya aktörer i förvaltningen skulle utebli finns en risk att arbetet tar ett steg tillbaka. CBM delar utredarnas åsikt om att partsrådets roll kan utvecklas och bättre inkorporeras med verksamheten.

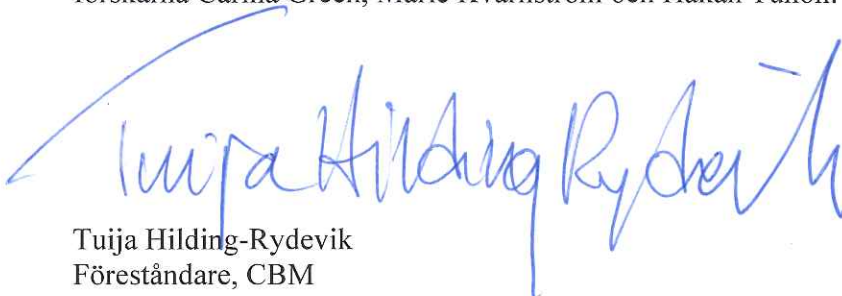
Dialog mellan renskötsel och besöksnäring

Besöksnäringstrategiska frågor är något som till största del ligger utanför Laponiatjuottjudus förvaltningsmandat och verksamhetsområde. Frågan rörande praktisk förvaltning av Naturum, leder, stugor, etc. ingår dock i verksamheten. På sikt kan man emellertid tänka sig att förvaltningen ges möjlighet att utveckla policies och strategier kring besöksnäring. Laponiatjuottjudus är en bra plattform för att stärka dialog och kommunikation mellan besöksnäringen och renskötseln. Laponias Naturum skapar idag mervärden för svenska och internationella besökare och även för lokalsamhällena runt Laponia i form av aktiviteter för skolklasser m.m. Dock kan kostnaderna för att driva Naturum behöva ses över då det i nuläget tar en stor andel av resurserna till förvaltningen av världsarvet, vilket minskar utrymmet för övrig verksamhet och påverkar därmed verksamheten i stort. Det är viktigt att det finns en god balans i medel till Laponias tre områden: naturens värden, renskötsel och samisk kultur samt spår av tidigare brukare.

CBM anser att det i samband med förvaltning och tillgängliggörande av världsarvet är det viktigt att tydligt väga in den betydelse som renskötseln har på upprätthållandet av de hävdgynnande natur- och kulturvärden som har bidragit till nomineringen. Det är därmed rimligt att renskötseln med hjälp av exempelvis fredade zoner i dialog med andra intressenter ska kunna utse områden som tillfälligtvis är olämpliga för annan aktivitet. Utifrån en holistisk tillämpning av landskapsansatsen är det vidare viktigt att konstatera att många faktorer utanför världsarvet också har direkt påverkan på möjligheterna till renskötsel i syfte att bevara värdena inne i världsarvet. Frågan om buffertzoner bör därför också aktualiseras och ytterligare utredas i syfte att säkerställa världsarvets värden.

CBM föreslår att regeringen beslutar om en ny Laponiaförordning utan tidsbegränsning där Laponiatjuottjudus ges fortsatt ansvar för förvaltningen av världsarvet Laponia, och där lämpliga justeringar görs i samarbete med parterna och förvaltningen.

Beslut i detta ärende har fattats av föreståndaren Tuija Hilding-Rydevik efter beredning av forskarna Carina Green, Marie Kvarnström och Håkan Tunón.

Tuija Hilding-Rydevik
Föreståndare, CBM